

SPORTGA QIZIQISHNI TARG'IB QILISHDA PEDAGOGNING ROLI

Butayev Isroil Nazirovich

O'zbekiston Respublikasi IIV Malaka oshirish instituti

Jangovar va jismoniy tayyorgarlik sikli katta o'qituvchisi, mayor

Annotatsiya: *Ushbu maqolada pedagogning sportga qiziqishni targ'ib qilishdagi roli, jismoniy tarbiya va sportning ta'lim jarayoniga integratsiyasini ko'rib chiqishga bag'ishlangan. Maqolada pedagoglarning yoshlar orasida sportga bo'lgan qiziqishni uyg'otish, sog'lom turmush tarzini shakllantirish, jamoaviy ishlash va psixologik rivojlanishga yordam berishdagi asosiy vazifalari va metodikalar tasvirlangan. Shuningdek, sportga qiziqishni targ'ib qilishda zamonaviy texnologiyalar va ota-onalar bilan hamkorlikning ahamiyati ham ko'rsatiladi. Maqolada pedagogik ishlarning samaradorligi, sportga qiziqishni oshirish orqali olingan ijobiy natijalar va pedagoglarning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati haqida ham so'z borib o'tilgan.*

Kalit so'zlar: *Pedagog, sportga qiziqish, jismoniy tarbiya, ta'lim jarayoni, motivatsiya, metodika, jamoaviy ishlash, psixologiya, zamonaviy texnologiyalar, ota-onalar bilan hamkorlik, sog'lom turmush tarzi, pedagogik ish samaradorligi.*

Аннотация: *В данной статье рассматривается роль педагога в продвижении интереса к спорту среди молодежи, а также интеграция физического воспитания и спорта в образовательный процесс. Описаны основные задачи и методики педагога по формированию у школьников интереса к спорту, формированию здорового образа жизни, развитию командной работы и психологического роста. Также подчеркивается важность использования современных технологий и сотрудничества с родителями в процессе пропаганды спорта. В статье рассматриваются результаты педагогической работы, положительные изменения в развитии*

учащихся через повышение интереса к спорту, а также социально-экономическая значимость педагогической деятельности.

Ключевые слова: Педагог, интерес к спорту, физическое воспитание, образовательный процесс, мотивация, методика, командная работа, психология, современные технологии, сотрудничество с родителями, здоровый образ жизни, эффективность педагогической работы.

Abstract: This article examines the role of educators in fostering interest in sports among young people, as well as the integration of physical education and sports into the educational process. The article outlines the educator's tasks and methodologies, including awakening interest in sports, promoting a healthy lifestyle, and developing teamwork and psychological resilience. It also highlights the importance of using modern technologies and collaborating with parents in the promotion of sports. The article emphasizes the results of pedagogical work and the positive changes in students' lives related to their increased interest in sports and personal development.

Keywords: Educator, interest in sports, physical education, educational process, motivation, methodology, teamwork, psychology, modern technologies, collaboration with parents, healthy lifestyle, effectiveness of pedagogical work.

KIRISH

Har bir mamlakatda jismoniy tarbiya va sport sohasi yoshlarning sogʻlom rivojlanishi, jismoniy va maʼnaviy hushyorligini oshirishda muhim oʻrin tutadi. Pedagoglar uchun sportga qiziqishni targʻib qilish va yoshlarning jismoniy faolligini ragʻbatlantirish masalasi eng dolzarb vazifalardan biriga aylanmoqda. Sport yoshlarga nafaqat sogʻlom turmush tarziga intilishni oʻrgatadi, balki ularda dissiplina, jamoaviy ishlash va masʼuliyat hissini shakllantiradi. Shuning uchun pedagoglar sportning taʼlim jarayonidagi ahamiyatini tushunishlari va sportga qiziqishni oshirishga qaratilgan usullarni amalga oshirishlari muhimdir.

Oʻzbekistonda sport va jismoniy tarbiya sohasi davlat siyosatida alohida ahamiyatga ega. Yoshlar uchun sogʻlom turmush tarzini shakllantirish, ularni sportga jalb qilish va jismoniy faollikni ragʻbatlantirish taʼlim tizimidagi muhim vazifalardan

biri bo'lib qolmoqda. Mustaqillik davrida mamlakatimizda jismoniy tarbiya va sportni ommalashtirishga qaratilgan bir qator ishlarning amalga oshirilishi yoshlar o'rtasida sportga bo'lgan qiziqishni ortiradi. Pedagoglar, sportni ta'lim jarayoniga integratsiyalash orqali, o'quvchilarning jismoniy va ma'naviy rivojlanishini yordam beradilar. Shuning uchun, sportga qiziqishni targ'ib qilishda pedagogning roli beqiyos. Bu maqolada O'zbekistonda pedagoglar sportga qiziqishni oshirishda qanday usullarni qo'llashlari va buning yoshlarning jismoniy, axloqiy va ijtimoiy rivojlanishidagi ahamiyatini ko'rib chiqamiz.

METODOLOGIYA

Sportga qiziqishni targ'ib qilishda pedagogning roli va bu jarayondagi asosiy metodik yondashuvlar, pedagogika va sportning integratsiyalashuvi muammosi ahamiyatli ahamiyatga ega. Bu jarayonda quyidagi metodologiya asosiy o'rin tutadi:

Pedagogik va sport metodikalarini integratsiyalash. Pedagoglar sportni ta'lim jarayoniga samarali kiritish uchun sportning asosiy prinsiplarini pedagogik metodikalarga integratsiya qilishi zarur. Bu, jumladan, harakat va jismoniy faollikni bajarish, jamoaviy ishlash va raqobatda e'tiborni oshirishga qaratilgan usullarni o'z ichiga oladi. Sport o'yinlari va mashg'ulotlari orqali o'quvchilarda dissiplina va mas'uliyat hissini shakllantirishga erishish mumkin.

Motivatsion o'quv uslubi. Sportga qiziqishni targ'ib qilishda motivatsiya muhim rol o'ynaydi. Pedagoglar sportning ahamiyatini tushuntirish, sportchi bo'lishning afzalliklarini ko'rsatish va har bir o'quvchini o'z mahoratini oshirishga rag'batlantirish uchun turli metodikalarni qo'llashlari kerak. Shuningdek, o'quvchilarning shaxsga xos qiziqishlarini e'tiborga olish va ularning o'zlari uchun maqsad qo'yishlarini yordam berish ham motivatsiyaning muhim usullaridandir.

Jamoaviy ishlash va psixologik yordam. Sport jamoaviy ishlashni rivojlantirish uchun ajoyib vosita hisoblanadi. Pedagoglar sport o'yinlari orqali jamoa ruhini shakllantirish, bir-biriga hurmat bilan muomala qilish, ishonch va hamkorlikni rag'batlantirishga qaratilgan pedagogik metodlarni qo'llashlari kerak. Shaxsiy rivojlanishdan tashqari, jamoa munosabatlarini o'rgatish juda muhimdir. Pedagoglar psixologik jihatdan o'quvchilarga yordam berish, ularning salbiy his-tuyg'ularini

bosish va sport orqali o'zini ishonchli his qilishlarini ta'minlash uchun ham muhim usullarni qo'llashlari zarur.

Ta'lim jarayonida sportning integratsiyasini ta'minlash. Sportga qiziqishni targ'ib qilishda pedagoglar ta'limning har bir bosqichida sportni integratsiyalashga harakat qilishlari kerak. Buning uchun jismoniy tarbiya darslarida sport turlarini tanlash, sport musobaqalari o'tkazish va sog'lom turmush tarziga oid mavzularni o'qitish muhimdir. Sportga qiziqishni oshirish maqsadida, pedagoglar o'quvchilarning qiziqishlari va ehtiyojlariga mos keladigan, jismoniy faollikni rag'batlantiradigan darslar va tadbirlarni tashkil etishlari kerak.

Ijtimoiy va kulturelashtirish tadbirlari. Sportga qiziqishni targ'ib qilishda ijtimoiy tadbirlar, sport festivallari va musobaqalar tashkil etish pedagogika jarayonining muhim qismi bo'lishi kerak. Bu tadbirlar o'quvchilarning ijtimoiy faolligini oshirish, sportga bo'lgan qiziqishini yana-da rag'batlantirish va ularning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Sportning ijtimoiy ahamiyati, uning jamiyatdagi o'rni va ijtimoiy munosabatlarni mustahkamlashga qaratilgan tadbirlar yoshlar o'rtasida sportga bo'lgan qiziqishni oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Bu metodologiya asosida pedagoglar o'z darslarida va tarbiyaviy ishlarida sportni faol targ'ib qilish, jismoniy faollikni rag'batlantirish va yoshlar o'rtasida sog'lom turmush tarziga yo'nalish berish maqsadida samarali ish olib borishlari mumkin.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Pedagog – bu sportning samarali vazifalarini amalga oshirishda asosiy bo'lgan individ. Uning vazifalari:

- Yoshlarda sportga bo'lgan ishtiyoyni uyg'otish;
- Sportning foydaliligi xaqida tushuncha berish;
- Har xil yoshdagi o'quvchilar uchun moslashtirilgan metodikalarni ishlab chiqish;
- Sport faolligini tashkil etishda ijobiy misol bo'lish.

Sportga qiziqishni shakllantirish metodikasi

O‘yin usullaridan foydalanish. Bolalar va o‘smirlar uchun o‘yin – ta’lim jarayonining asosiy qismidir. Pedagog:

- Sport o‘yinlarini (futbol, voleybol, basketbol) tashkil etadi;
- Musobaqa va ko‘ngil ochish tadbirlarini o‘tkazadi;
- G‘alaba va ishtirok uchun mukofotlarni belgilaydi.

Shaxsiy misol bo‘lish. Pedagog o‘zining jismoniy faolligi bilan namuna bo‘lishi kerak:

- Muntazam sport bilan shug‘ullanish;
- Soglom turmush tarzini targ‘ib qilish;
- O‘quvchilar bilan birga ishtirok etish (masalan, birga yo‘gurish, zalda mashq qilish).

Individual yondashuv. Har bir o‘quvchining qobiliyati va manfaatlarini hisobga olish:

- Qiziqishlariga qarab sport turlarini taklif qilish;
- Noanik bolalarga qo‘shimcha yordam ko‘rsatish;
- Sportchilik kasbiga qiziqqanlarni qo‘llab-quvvatlash.

Zamonaviy texnologiyalardan foydalanish

- Sport tadbirlarini videolar, illyustratsiyalar orqali namoish etish;
- Sportchilarning xayotiy yo‘li xaqida hikoyalar taqdim etish;
- Ijtimoiy tarmoqlarda sportga oid materiallarni ulashish.

Ota-onalar bilan hamkorlik

- Oilaviy sport tadbirlarini o‘tkazish;
- Ota-onalarga bolalarining jismoniy tarbiyasidagi roli haqida ma’lumot berish;
- Uy mashg‘ulotlari uchun metodik ko‘rsatmalar taqdim etish.

Pedagogning qo‘lga kiritgan natijalari

- O‘quvchilarning sportga bo‘lgan qiziqishini oshirish;
- Soglom turmush tarzini shakllantirish;
- Ijtimoiy munosabatlarni yaxshilash (jamoaviylik, dostlik, intizom);
- Kasbiy sportchilarning sonini ko‘paytirish.

Sportga qiziqishni targ'ib qilishda pedagogning roli, jismoniy tarbiya va sportni ta'lim jarayoniga integratsiyalash orqali yoshlarning ma'naviy, axloqiy va jismoniy rivojlanishida muhim natijalarga erishishga yordam beradi. Ushbu ishlarning asosiy natijalari quyidagicha:

Jismoniy va ma'naviy rivojlanishning yaxshilanishi Pedagoglar sportni ta'lim jarayoniga kerakli tarzda integratsiyalash orqali o'quvchilarda sog'lom turmush tarziga bo'lgan qiziqishni shakllantirishadi. Sportning yoshlarning jismoniy salomatligiga ta'siri bilan birga, ularda axloqiy qadriyatlar, mas'uliyat, intizom va ishonch kabi ma'naviy fazilatlar rivojlanadi.

Jamoaviy ishlash va ijtimoiy ko'nikmalarning yaxshilanishi Sport o'yinlari va jamoaviy mashg'ulotlar orqali o'quvchilarda jamoaviy ishlash qobiliyati shakllanadi. Pedagoglar sportga qiziqishni targ'ib qilishda, shunchaki individual yoki raqobatga emas, balki hamkorlikka, o'zaro hurmatga va ishonchga e'tibor qaratishga ahamiyat berishadi. Bu jamiyatda faol va mas'uliyatli fuqarolarni tarbiyalashga yordam beradi.

Psixologik va emotsional rivojlanishning yaxshilanishi Sport va fizik faollik yoshlarning stressga qarshi turuvchi qobiliyatlarini oshirishga, o'z-o'zini boshqarish, mo'tadillik va emotsional barqarorlikni shakllantirishga yordam beradi. Pedagoglar o'quvchilarning shaxsiy psixologik holatini yaxshilash uchun sportni davomli ravishda targ'ib qilib, ularning musbat his-tuyg'ularini uyg'otishadi.

Sog'lom turmush tarziga bo'lgan qiziqishning ortishi Sportga qiziqishni targ'ib qilishning natijasida, yoshlar orasida sog'lom turmush tarziga bo'lgan qiziqish ortib, ularning sog'lom ovqatlanish, muntazam fizik faollik va salomatlikni saqlashga bo'lgan mas'uliyat hissi kuchaydi.

Ma'naviy qadriyatlar va axloqiy tusning rivojlanishi Sport o'yinlari orqali o'quvchilarda adolat, insof, muxoribada g'alaba qilish orqali sabr-toqat va o'zaro hurmatni rivojlantirishga yordam beradi. Pedagoglar sportga qiziqishni targ'ib qilishda, hamda insonparvarlik va ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirishda muhim rol o'ynashadi.

Pedagogik ishlarning samaradorligi ortishi Pedagoglar sportni targ'ib qilish orqali o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish, ularning oliy natijalarga erishishga bo'lgan intilishini kuchaytirish va ta'lim jarayonida yangi shakllardan foydalanish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Sportga qiziqishni targ'ib qilish, pedagogik ishlarning samaradorligini oshirish va o'quvchilarning umumiy rivojlanishini ta'minlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Shu bilan birga, sportga qiziqishni targ'ib qilishda pedagogning roli yoshlar orasida ko'proq ijobiy o'zgarishlarga olib keladi va ularning hayotida sog'lom turmush tarzi, jamoaviy rux va shaxsiy rivojlanishning muhim qismlariga aylanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Pedagog – sportni targ'ib qilish va yoshlarning jismoniy faolligini oshirishda asosiy o'rin tutguvchidir. Uning vazifasi – nafaqat sport malakalarini o'rgatish, balki o'quvchilarda sportga bo'lgan ishtiyolni uyg'otish, ularning soglom turmush tarzini shakllantirishiga yordam berishdir. Bunda pedagogning metodik qobiliyati, shaxsiy misoli, innovatsion usullardan foydalanishi va bolalar bilan ishlashdagi psixologik yondashuvi muxim ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqotlar va amaliy tajribalar shuni ko'rsatadiki, pedagog qanday usullarni qo'llasa, o'quvchilarning sportga bo'lgan qiziqishi shunchalik kuchli bo'ladi. O'yinlar, musobaqalar, zamonaviy texnologiyalar va ota-onalar bilan hamkorlik – bularning barchasi sportni targ'ib qilishning samarali yo'llaridir.

Takliflar

Pedagoglar uchun maxsus treninglar tashkil etish

Sport psixologiyasi, zamonaviy metodikalar va motivatsiya usullari bo'yicha malaka oshirish kurslari.

Ijtimoiy tarmoqlarda sportni targ'ib qilish bo'yicha seminarlar o'tkazish.

Maktablarda sport infratuzilmasini rivojlantirish

Zallarni zamonaviy asbob-uskunalar bilan jihozlash.

Qo'shimcha sport seksiyalari (masalan, yo'g'onlik sporti, raqobatbardorlik gimnastikasi) tashkil etish.

Ota-onalar ishtirokidagi loyihalarni joriy qilish

“Oilaviy sport kunlari” va “Ota-bola turnirlari” kabi tadbirlarni tashkil etish.

Ota-onalarga bolalarining jismoniy tarbiyasidagi roli haqida ma'lumotnomalar tarqatish.

Digital texnologiyalardan foydalanish

Sport dasturlari (Fitbit, Strava) va virtual mashqlar (Nike Training Club) orqali o'quvchilarni motivatsiya qilish.

Sportchilarning ilojini ko'taradigan videoroliklarni sinfda ko'rsatish.

Har xil qobiyatdagi bolalarni qamrab olish

Noanik yoshlar uchun moslashtirilgan dasturlar ishlab chiqish.

Nogiron bolalar uchun adaptiv sport turlarini joriy etish.

Ijobiy misol bo'lish

Pedagoglarning o'zlari muntazam sport bilan shug'ullanishi va bunda o'quvchilarni ishtirokka taklif etishi.

Sportda erishgan yutuqlarini (marafon, turnirlar) bo'lishish.

Sportga qiziqishni targ'ib qilish – faqat jismoniy tarbiya masalasi emas, balki ijtimoiy-pedagogik jarayondir. Pedagog bu yerda naqadar faol bo'lsa, o'quvchilarning sportga bo'lgan munosabati shunchalik chuqur va barqaror bo'ladi. Ilgor usullarni qo'llash, yaxshi infratuzilma va doimiy qiziqtirish orqali sportni kundalik xayotning ajralmas qismiga aylantirish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. **Sharipov, Sh. (2020).** *Jismoniy tarbiya va sport: ta'limdagi o'rni*. Toshkent: O'zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport instituti nashriyoti. 18-bet.
2. **Mirzayev, F. (2019).** *Pedagogika va sport: nazariy va amaliyot usullari*. Toshkent: Oliy ta'lim nashriyoti. 24-bet.
3. **Qudratov, M. (2021).** *Sport va yoshlar: tarbiya va targ'ib qilish strategiyalari*. Samarqand: Samarqand davlat universiteti nashriyoti.
4. **Gulomov, A. (2022).** *Sport psixologiyasi va pedagogika*. Toshkent: “Ma'naviyat” nashriyoti. 36-bet.
5. **Bektemirov, A. (2018).** *Jismoniy tarbiya va ma'naviy rivojlanish: pedagogik yo'nalishlar*. Toshkent: “O'qituvchi” nashriyoti. 57-bet.

6. **Islomov, Sh. (2021).** *Sport va ta'lim: o'zaro aloqa va integratsiya.* Toshkent: Ta'lim va innovatsiyalar nashriyoti. 14-bet.
7. **Oltizarov, R. (2023).** *Sport va jamoaviy ishlash: pedagogik aspektlar.* Toshkent: Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi. 31-bet.
8. **Guljonova, M. (2019).** *Sport faoliyati va yoshlar tarbiyasi.* Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti. 98-bet.
9. **Toshmatov, A. (2022).** *Pedagogikada sportning ro'li: nazariy va amaliyot jihatlar.* Toshkent: "Sharq" nashriyoti. 77-bet.